

๑. เนื้อหา ความรู้ ทักษะ ที่ได้เรียนรู้จากการฝึกอบรม ประชุม ดูงาน ปฏิบัติการวิจัยในประเทศ

การประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ AUN-QA (ASEAN University Network Quality Assurance) ระดับหลักสูตร เป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอาเซียน โดยมุ่งเน้นให้หลักสูตรมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ การประเมิน AUN-QA จึงไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการจัดทำเอกสารหรือรายงานประเมินตนเอง (SAR) เท่านั้น แต่เป็นการประเมินว่าหลักสูตรมี “ระบบคุณภาพ” ที่สามารถดำเนินงานได้จริง มีการใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสร้างผลลัพธ์ต่อผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

แนวคิดสำคัญของ AUN-QA คือ Outcome-Based Education (OBE) และ Continuous Quality Improvement (CQI) ซึ่งหมายความว่า หลักสูตรต้องกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจน วัดผลได้ และออกแบบกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ดังกล่าว รวมถึงมีระบบติดตาม ประเมินผล และนำข้อมูลกลับมาใช้เพื่อปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง AUN-QA ระดับหลักสูตรประกอบด้วย ๘ เกณฑ์สำคัญที่ครอบคลุมตั้งแต่การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ การออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน การบริหารบุคลากร การสนับสนุนนักศึกษา ไปจนถึงผลลัพธ์และประสิทธิผลของหลักสูตร ได้แก่

Criteria ๑. Expected Learning Outcomes

Criteria ๒. Programme Structure and Content

Criteria ๓. Teaching and Learning Approach

Criteria ๔. Student Assessment

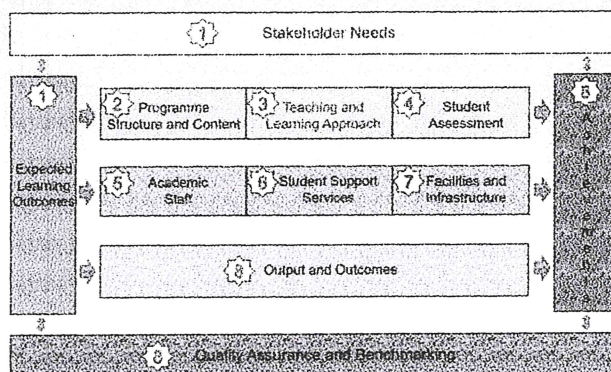
Criteria ๕. Academic Staff

Criteria ๖. Student Support Services

Criteria ๗. Facilities and Infrastructure

Criteria ๘. Output and Outcomes

Version 4.0

แต่ละเกณฑ์มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ และสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของการดำเนินงานระดับหลักสูตรในทุกมิติ โดย AUN-QA ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการจัดทำเอกสารหรือรายงานการประเมินตนเอง (SAR) เท่านั้น แต่ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานจริง การใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนา และการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพภายในหลักสูตร โดยมีรายละเอียดแต่ละเกณฑ์โดยย่อดังนี้

Criterion ๑ Expected Learning Outcomes

เกณฑ์ด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes: ELOs) ถือเป็นหัวใจสำคัญของการประเมินระดับหลักสูตร โดยหลักสูตรต้องกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ความต้องการของตลาดแรงงาน และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ ELOs ต้องสามารถวัดและประเมินผลได้อย่างชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของบัณฑิต

สิ่งสำคัญ คือ หลักสูตรต้องสามารถอธิบายได้ว่า ELOs ถูกพัฒนามาขึ้นจากข้อมูลหรือความต้องการใด มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มใดเข้ามามีส่วนร่วม และมีวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างไร หาก ELOs ไม่ชัดเจนหรือไม่ถูกนำไปใช้จริง จะส่งผลกระทบต่อ การประเมินในหลายเกณฑ์ ตัวอย่างเช่น หลักสูตรบริหารธุรกิจอาจกำหนด ELO ว่า “บัณฑิตสามารถวิเคราะห์ปัญหาทางธุรกิจและเสนอแนวทางแก้ไขโดยใช้ข้อมูลเชิงวิเคราะห์ได้” Assessor จะพิจารณาว่า:

- ELO มาจากการวิเคราะห์ stakeholder needs จริงหรือไม่
- มีการทบทวนและปรับปรุง ELO อย่างต่อเนื่องหรือไม่
- นักศึกษาและอาจารย์เข้าใจ ELO หรือไม่

ส่วนตัวอย่างจุดอ่อนที่พบบ่อย เช่น เขียน ELO กว้างเกินไป เช่น “มีคุณธรรม” ไม่สามารถวัดผลได้ และไม่มีหลักฐานว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม

Criterion ๒ Programme Structure and Content

โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรต้องได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยมีการจัดลำดับรายวิชาอย่างเหมาะสม มีความต่อเนื่องของการพัฒนาทักษะผู้เรียน และมีความทันสมัยตามความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ

หลักสูตรควรแสดงให้เห็นถึง Curriculum Mapping ที่ชัดเจนว่า แต่ละรายวิชาสัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ใด รวมถึงมีระดับความก้าวหน้าของการเรียนรู้ตั้งแต่ขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นสูง ทั้งนี้ Assessor จะให้ความสำคัญกับความสอดคล้องระหว่าง ELOs, Course Learning Outcomes (CLOs), วิธีการสอน และการประเมินผล

Criterion ๓ Teaching and Learning Approach

AUN-QA ให้ความสำคัญกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Learning) โดยกระบวนการเรียนรู้ควรส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การเรียนรู้ตลอดชีวิต (life-long learning) และการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑

หลักสูตรควรมีการใช้ Active Learning, Project-Based Learning, Problem-Based Learning หรือแนวทางที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนควรสนับสนุนการพัฒนาทักษะดิจิทัล การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ตัวอย่างเช่น ในรายวิชาการตลาด อาจให้นักศึกษาวิเคราะห์ธุรกิจจริงและนำเสนอแผนการตลาดต่อผู้ประกอบการ Assessor จะพิจารณาว่า:

- วิธีสอนสอดคล้องกับ CLO หรือไม่
- นักศึกษามีส่วนร่วมจริงหรือไม่
- การเรียนรู้ช่วยพัฒนา Higher-order Thinking Skills หรือไม่

ส่วนตัวอย่างจุดอ่อนที่พบบ่อย เช่น ใช้การบรรยายอย่างเดียว ผู้เรียนมีบทบาทน้อย และวิธีสอนไม่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้

Criterion ๔ Student Assessment

การประเมินผู้เรียนต้องสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ และสามารถสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง การประเมินที่ดีต้องมีความตรง (Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ความโปร่งใส และมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน

หลักสูตรควรมีการใช้วิธีประเมินที่หลากหลาย เช่น การสอบ การทำโครงงาน การนำเสนอ การประเมินจากการปฏิบัติจริง รวมถึงมี Rubric หรือระบบการประเมินกลางที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ รวมทั้งอาจมี Feedback mechanism และ Assessment blueprint เพื่อสร้างมาตรฐานการประเมิน ทั้งนี้ Assessor มักพิจารณาว่า หลักสูตรสามารถใช้ข้อมูลจากการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนได้จริงหรือไม่ ซึ่งการประเมินผู้เรียนต้องสะท้อนสมรรถนะที่แท้จริงของผู้เรียน และสอดคล้องกับ CLO และ ELO

Criterion ๕ Academic Staff

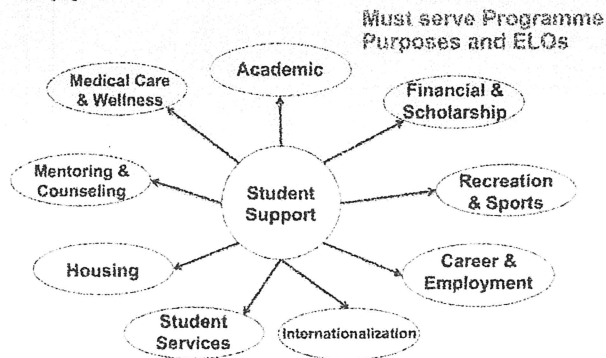
คุณภาพของอาจารย์ผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของหลักสูตร หลักสูตรจึงต้องมีระบบบริหารและพัฒนาคุณภาพของอาจารย์อย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านวิชาการ วิจัย การจัดการเรียนการสอน และประสบการณ์วิชาชีพ

AUN-QA ให้ความสำคัญกับการวางแผนอัตรากำลัง ภาระงาน การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของอาจารย์ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการและวิชาชีพ โดยอย่างน้อยหลักสูตรควรมี Staff Development Plan และ Performance Review เป็นต้น ซึ่งปัญหาที่พบบ่อย เช่น ภาระงานไม่สมดุล ไม่มีระบบพัฒนาอาจารย์ และงานวิจัยไม่เชื่อมกับการเรียนการสอน เป็นต้น

Criterion ๖ Student Support Services

การสนับสนุนผู้เรียนเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพหลักสูตร โดยหลักสูตรและมหาวิทยาลัยต้องจัดให้มีระบบบริการและสิ่งสนับสนุนที่เหมาะสม เช่น ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ห้องสมุด ระบบสารสนเทศ ห้องปฏิบัติการ ทุนการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และบริการด้านสุขภาพ

Student Support

การสนับสนุนเหล่านี้ต้องเอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างรอบด้าน รวมทั้งมีการรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาเพื่อนำไปปรับปรุงบริการอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น หลักสูตรอาจมีระบบติดตามนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำ และจัดกิจกรรมเสริมทักษะเพิ่มเติม Assessor จะพิจารณาว่า:

- นักศึกษาสามารถเข้าถึงบริการได้จริงหรือไม่
- มีการประเมินความพึงพอใจหรือไม่
- มีการปรับปรุงบริการจาก feedback หรือไม่

Criterion ๗ Facilities and Infrastructure

สิ่งสนับสนุนด้านกายภาพและโครงสร้างพื้นฐานต้องมีความเพียงพอ ทันสมัย และเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต ฐานข้อมูล ห้องสมุด หรือสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้

Assessor จะพิจารณาว่าสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสนับสนุนการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ได้จริงหรือไม่ ตัวอย่างเช่น หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ควรมีห้องปฏิบัติการที่ทันสมัยและเพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา Assessor จะพิจารณาว่า:

- ทรัพยากรเพียงพอหรือไม่
- มีการบำรุงรักษาหรือไม่
- รองรับการเรียนรู้ดิจิทัลหรือไม่

ส่วนตัวอย่างจุดอ่อนที่พบบ่อย เช่น อุปกรณ์ล้าสมัย นักศึกษาเข้าถึงทรัพยากรได้ยาก และไม่มีระบบประเมินความเพียงพอ เป็นต้น

Criterion ๘ Output and Outcomes

เกณฑ์ด้านผลผลิตและผลลัพธ์ของหลักสูตรเป็นการสะท้อนประสิทธิผลของการดำเนินงานทั้งหมด โดยพิจารณาจากข้อมูลสำคัญ เช่น อัตราการสำเร็จการศึกษา ระยะเวลาเรียนเฉลี่ย อัตราการมีงานทำ ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต ผลงานวิจัย รางวัล หรือความสำเร็จของนักศึกษาและศิษย์เก่า

สิ่งสำคัญ คือ หลักสูตรต้องมีการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ภายใต้แนวคิด Continuous Quality Improvement (CQI) หรือ PDCA ตัวอย่างเช่น หากหลักสูตรมีอัตราการได้งานทำภายใน ๖ เดือนสูง และนายจ้างสะท้อนว่าบัณฑิตมีทักษะตรงกับความต้องการ แสดงถึงประสิทธิผลของหลักสูตร อย่างไรก็ตาม AUN-QA ไม่ได้ต้องการเพียง “ตัวเลข” แต่ต้องการเห็นว่า หลักสูตรวิเคราะห์ข้อมูลหรือไม่ ใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงหรือไม่ มี CQI cycle หรือไม่ เป็นต้น

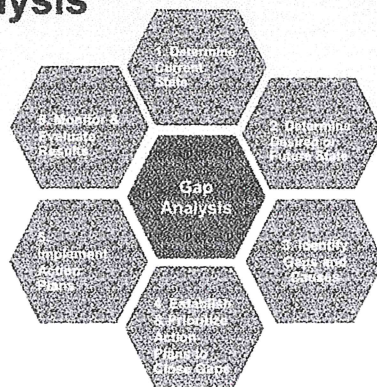
โดยสรุป AUN-QA ไม่ใช่เพียงกระบวนการประเมินเพื่อให้ “ผ่านเกณฑ์” แต่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพของหลักสูตร หากหลักสูตรมีระบบการดำเนินงานที่ดี ใช้ข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมุ่งเน้นผลลัพธ์ของผู้เรียนอย่างแท้จริง การจัดทำ SAR และการรับการประเมินจะไม่ใช่ภาระ แต่จะเป็นเพียงการสะท้อนคุณภาพที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงานของหลักสูตร

การวิเคราะห์ “ช่องว่าง” (Gap Analysis)

Gap Analysis เป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการเตรียมความพร้อมสู่การประเมินคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ AUN-QA ระดับหลักสูตร โดยเป็นการวิเคราะห์ “ช่องว่าง” ระหว่างสิ่งที่หลักสูตรดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน กับสิ่งที่เกณฑ์ AUN-QA คาดหวังให้หลักสูตรดำเนินการอย่างมีคุณภาพและเป็นระบบ กล่าวอีกนัยหนึ่ง Gap Analysis คือ เครื่องมือที่ช่วยให้หลักสูตรมองเห็นทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน และประเด็นที่ยังต้องพัฒนา ก่อนเข้าสู่กระบวนการประเมินจริง

แนวคิดสำคัญของ Gap Analysis ไม่ใช่เพียงการตรวจสอบว่าหลักสูตร “มี” หรือ “ไม่มี” เอกสารตามเกณฑ์ แต่เป็นการพิจารณาเชิงลึกว่าระบบการดำเนินงานของหลักสูตรสามารถตอบสนองต่อแนวคิดของ AUN-QA ได้จริงหรือไม่ ทั้งในด้านการออกแบบ การนำไปปฏิบัติ การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการ Gap Analysis หลักสูตรจำเป็นต้องเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจเกณฑ์ AUN-QA อย่างถูกต้อง โดยต้องอ่านเกณฑ์ในมุมมองของ Assessor ไม่ใช่อ่านแบบ Checklist ทั่วไป เพราะในแต่ละ Criterion นั้น AUN-QA ต้องการเห็น “ระบบคุณภาพ” มากกว่าการมีเอกสารประกอบ ตัวอย่างเช่น หากเกณฑ์ระบุว่าหลักสูตรต้องมี Expected Learning Outcomes (ELOs) ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สิ่งที่ Assessor จะพิจารณาไม่ได้หยุดอยู่เพียงการมีข้อความ ELO ปรากฏในเอกสารหลักสูตร แต่จะพิจารณาต่อว่า ELO เหล่านั้นถูกพัฒนาขึ้นอย่างไร มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือไม่ มีการนำ ELO ไปใช้จริงในการออกแบบการเรียนการสอนและการประเมินผลหรือไม่

Gap Analysis

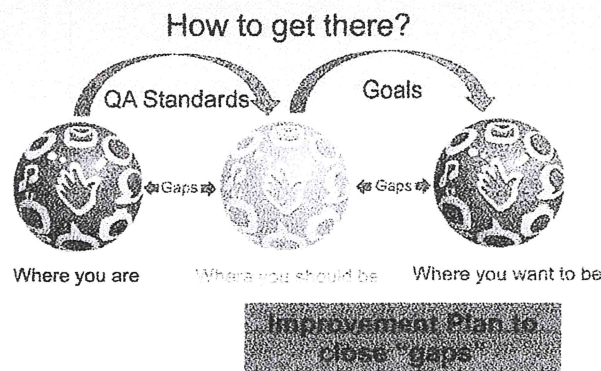
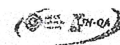
Anuwong, K. 2016

ดังนั้น การทำ Gap Analysis ที่มีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยการวิเคราะห์ทั้ง “ระบบ” และ “หลักฐานเชิงประจักษ์” (Evidence-Based Analysis) หลักสูตรต้องตรวจสอบว่า หลักฐานที่มีอยู่สามารถสะท้อนการดำเนินงานจริงได้หรือไม่ ตัวอย่างเช่น หากหลักสูตรระบุว่า มีการใช้ Active Learning ในการจัดการเรียนการสอน ก็ควรมีหลักฐานสนับสนุน เช่น แผนการสอน ตัวอย่างกิจกรรมในชั้นเรียน ภาพถ่ายกิจกรรม หรือผลสะท้อนจากนักศึกษา มิใช่เพียงการกล่าวอ้างในรายงาน SAR เท่านั้น นอกจากนี้ Gap Analysis ยังช่วยให้หลักสูตรสามารถวิเคราะห์ “ระดับความสมบูรณ์ของระบบ” หรือ Maturity Level ของการดำเนินงานได้อีกด้วย หลายหลักสูตรอาจมีระบบบางอย่างอยู่แล้ว แต่ยังอยู่ในระดับเริ่มต้นและยังไม่ได้ถูกนำไปใช้ทั่วทั้งหลักสูตร ตัวอย่างเช่น หลักสูตรอาจมีการจัดทำ Rubric สำหรับการประเมินผู้เรียนในบางรายวิชา แต่ยังไม่มีการใช้ Rubric อย่างเป็นระบบในทุกรายวิชา หรือไม่มีการตรวจสอบความสอดคล้องของ Rubric กับ Course Learning Outcomes (CLOs) ซึ่งถือเป็นช่องว่างที่ต้องได้รับการพัฒนา อีกประเด็นสำคัญของ Gap Analysis คือ การวิเคราะห์ความสอดคล้อง (Alignment) ขององค์ประกอบต่าง ๆ ภายในหลักสูตร ตามแนวคิด Outcome-Based Education (OBE) AUN-QA ให้ความสำคัญอย่างมากกับความเชื่อมโยงระหว่าง Expected Learning Outcomes (ELOs), Course Learning Outcomes (CLOs), วิธีการจัดการเรียนการสอน และวิธีการประเมินผล หากองค์ประกอบเหล่านี้ไม่สอดคล้องกัน จะถือเป็นจุดอ่อนสำคัญของหลักสูตร ตัวอย่างเช่น หาก ELO ของหลักสูตรกำหนดว่าบัณฑิตต้อง “สามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเชิงซับซ้อนได้” แต่การจัดการเรียนการสอนยังคงใช้การบรรยายเป็นหลัก และการประเมินผลใช้ข้อสอบแบบปรนัยเพียงอย่างเดียว แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรยัง

มีช่องว่างระหว่าง “ผลลัพธ์ที่ต้องการ” กับ “กระบวนการจัดการเรียนรู้” ซึ่งเป็นประเด็นที่ Assessor มักตั้งข้อสังเกตในการประเมิน

ในการบริหารจัดการ หลักสูตรต้องใช้ Gap Analysis เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนต่าง ๆ เช่น การพัฒนาศักยภาพอาจารย์ ระบบสนับสนุนนักศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริหารทรัพยากร ตัวอย่างเช่น หลักสูตรอาจพบว่า อาจารย์ยังขาดความรู้ด้าน Outcome-Based Education หรือ Active Learning ทำให้การออกแบบ CLO และการประเมินผลยังไม่สอดคล้องกับแนวทาง AUN-QA ดังนั้นหลักสูตรจึงต้องวางแผนพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดอบรม การศึกษาดูงาน หรือการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) อีกหนึ่งองค์ประกอบที่สำคัญมากในการทำ Gap Analysis คือ การใช้ข้อมูลเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หรือ Continuous Quality Improvement (CQI) หลักสูตรต้องสามารถแสดงให้เห็นว่ามีการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพจริง ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลผลการเรียนของนักศึกษา ความพึงพอใจของผู้เรียน ผลสะท้อนจากผู้ใช้บัณฑิต หรือข้อมูลอัตราการมีงานทำของบัณฑิต ตัวอย่างเช่น หากผลการประเมินจากนายจ้างสะท้อนว่าบัณฑิตยังขาดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ หลักสูตรควรมีการนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ และกำหนดมาตรการพัฒนา เช่น เพิ่มรายวิชาภาษาอังกฤษเชิงวิชาชีพ จัดกิจกรรมเสริมทักษะ หรือปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อยกระดับสมรรถนะของผู้เรียนในระยะยาว

Self-Assessment (Gaps Analysis)

อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนที่พบได้บ่อยในการทำ Gap Analysis คือ หลักสูตรมักมุ่งเน้นการจัดทำเอกสารเพื่อ “ให้ครบตามเกณฑ์” มากกว่าการวิเคราะห์คุณภาพเชิงระบบ ทำให้แม้จะมีเอกสารจำนวนมาก แต่ไม่สามารถสะท้อนการดำเนินงานจริงได้ อีกทั้งบางหลักสูตรมีข้อมูลจำนวนมาก แต่ไม่มีการนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการตัดสินใจหรือพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ระบบ CQI ไม่เกิดขึ้นจริง ดังนั้น การทำ Gap Analysis ที่มีประสิทธิภาพจึงควรดำเนินการในลักษณะของการ “ทบทวนตนเองอย่างตรงไปตรงมา” โดยเปิดโอกาสให้อาจารย์ ผู้บริหาร นักศึกษา ศิษย์เก่า และผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการสะท้อนมุมมองและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้หลักสูตรสามารถมองเห็นปัญหาและแนวทางพัฒนาได้อย่างรอบด้าน

โดยสรุป Gap Analysis ไม่ใช่เพียงขั้นตอนการเตรียมเอกสารก่อนรับการประเมิน แต่เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพหลักสูตรอย่างแท้จริง เพราะช่วยให้หลักสูตรเข้าใจสถานะของตนเอง มองเห็นช่องว่างที่ต้องพัฒนา และสามารถวางแผนปรับปรุงได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง หากหลักสูตรสามารถใช้ Gap Analysis ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยสร้างวัฒนธรรมคุณภาพที่เข้มแข็ง และนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานตามแนวทาง AUN-QA อย่างยั่งยืน

๒. การนำมาใช้ประโยชน์ในงานของหน่วยงาน ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

การนำแนวทาง AUN-QA มาใช้ในระดับหลักสูตรและระดับหน่วยงาน สามารถช่วยยกระดับคุณภาพการดำเนินงานด้านการศึกษาให้มีความเป็นระบบ มีมาตรฐาน และมุ่งเน้นผลลัพธ์ของผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการนำแนวคิด Outcome-Based Education (OBE) และ Continuous Quality Improvement (CQI) มาใช้ ในการจัดการเรียนการสอน หน่วยงานสามารถนำแนวคิดการออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ (Expected Learning Outcomes: ELOs) มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและรายวิชา เพื่อให้การเรียนการสอนมีเป้าหมายชัดเจน สามารถวัดและประเมินผลได้จริง รวมทั้งช่วยให้อาจารย์ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่สอดคล้องกับสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา

ผู้เรียน และในด้านการบริหารจัดการคุณภาพ หน่วยงานสามารถนำกระบวนการ Gap Analysis มาใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินตนเอง เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างการดำเนินงานปัจจุบันกับเกณฑ์คุณภาพที่คาดหวัง ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางาน

๒.๑. หน่วยงานควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ AUN-QA และ OBE ให้กับอาจารย์และบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยจัดอบรมหรือ workshop เกี่ยวกับการออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning และการประเมินผลตามแนวทาง OBE

๒.๒. ควรมีการพัฒนาระบบการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้มากขึ้น โดยเน้นการประเมินสมรรถนะจริง เช่น การประเมินจากโครงงาน การปฏิบัติจริง หรือการแก้ปัญหาเชิงสถานการณ์

๒.๓. หน่วยงานควรสร้างระบบ Continuous Quality Improvement (CQI) ที่ชัดเจน โดยนำผลการประเมินข้อเสนอแนะ และข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งติดตามผลการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

๓. ความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม ประชุม ดูงาน ปฏิบัติการวิจัย ดังกล่าว เช่น เนื้อหา ความคุ้มค่า วิทยากร การจัดทำหลักสูตร เป็นต้น

หลักสูตรการฝึกอบรมและการบรรยายเรื่อง AUN-QA Implementation and Gap Analysis version ๔ รุ่นที่ ๒๖ เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ และบุคลากรด้านประกันคุณภาพการศึกษา เนื้อหาของหลักสูตรมีความครอบคลุมทั้งด้านแนวคิด หลักการ และแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพได้

ด้านเนื้อหา หลักสูตรมีการอธิบายเกณฑ์ AUN-QA ทั้ง ๘ เกณฑ์อย่างเป็นระบบ ช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจแนวคิด Outcome-Based Education (OBE) และ Continuous Quality Improvement (CQI) ได้ชัดเจนมากขึ้น รวมถึงสามารถมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการดำเนินงานระดับหลักสูตร นอกจากนี้ การยกตัวอย่างกรณีศึกษาและการอธิบายจากประสบการณ์จริงของวิทยากร ยังช่วยให้ผู้เข้าอบรมสามารถเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ได้ดียิ่งขึ้น

ด้านความคุ้มค่า หลักสูตรถือว่ามีความคุ้มค่าเป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) และการเตรียมความพร้อมสู่การประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรได้จริง

ด้านวิทยากร วิทยากรมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้าน AUN-QA เป็นอย่างดี สามารถอธิบายเนื้อหาที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย มีการถ่ายทอดประสบการณ์จากการเป็นผู้ประเมิน (Assessor) และการดำเนินงานจริง ทำให้ผู้เข้าอบรมได้รับทั้งองค์ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง นอกจากนี้ วิทยากรยังเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และอภิปรายปัญหาที่พบในการดำเนินงาน ซึ่งช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม